Postbus 75
5000 AB Tilburg
013 – 206 01 00
info@omwb.nl
www.omwb.nl

IBP VTH toetsing robuustheidcriteria

Plan van Aanpak Robuustheidcriteria

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Auteur
Nanda Barendsen
Datum
28 maart 2024
Status
Definitief

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Opzet plan van aanpak	3
2	**Visie AB en onderbouwing randvoorwaarden**	**5**
2.1	Visie AB	5
2.2	Onderbouwing randvoorwaarden robuustheidcriteria	6
2.2.1	Overdragen van basis taken	6
2.2.2	Governance	7
2.2.3	Minimale omvang milieutaken	7
2.2.4	Zelfstandig robuust worden	7
2.2.5	Kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd	8
2.2.6	Meerjarig perspectief robuustheid	8
3	**Verduidelijking antwoorden op KPI's uit zelftoets**	**9**
3.1	Vragen vanuit ministerie naar aanleiding van de zelftoets	9
3.2	Opleidingen en trainen bij de OMWB	9
3.2.1	Opleidingsprogramma	9
3.2.2	Training on the job	11
3.2.3	Totaal investering opleidingen en trainingen	11
3.3	Beantwoording vraag 15,16,17 van toetsing robuustheidcriteria	11
4	**Plan van aanpak innovatie**	**13**
4.1	Inleiding	13
4.2	Innovatie bij de OMWB	13
4.3	Van ist naar soll	15
4.4	Randvoorwaarden en communicatie	17
5	**Verzamelstaat robuustheidscriteria**	**18**
Bijlage 1.	**Zelftoets OMWB**	**20**
Bijlage 2.	**Brief IenW naar aanleiding van zelftoets OMWB**	**31**
Bijlage 3.	**Checklist Plan van Aanpak**	**35**
Bijlage 4.	**Strategische agenda OMWB**	**40**
Bijlage 5.	**Mijlpalen en tijdsplan plan van aanpak KPI innovatie**	**41**

1 Inleiding

Naar aanleiding van een aantal landelijke rapporten werd duidelijk dat het VTH-stelsel in Nederland versterkt moest worden. Op 1 juli 2022 startte daarom het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Het doel van het programma is het merkbaar verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving en het verminderen van schade aan het milieu die vermeden had kunnen worden. Het IBP VTH is een samenwerking tussen Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Ministerie Justitie en Veiligheid (JenV), Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Ministerie Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Omgevingsdienst NL biedt de klankbordgroepen en stuurgroep, projectleiding en advisering en helpt mee bij de uitvoering van projectwerkzaamheden. Om de verbeteringen door te voeren zijn er zes pijlers binnen het programma. Het IBP stopt eind september 2024. De zes pijlers zijn:

1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering.
2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging.
3. Informatievoorziening.
4. Kennisinfrastructuur.
5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving.
6. Monitoring kwaliteit milieu toezicht.

In 2023 zijn voor uitwerking van Pijler 1 afspraken gemaakt met als doel dat omgevingsdiensten per 1 april 2026 voldoen aan de robuustheidcriteria en de daarbij horende kritische prestatie-indicatoren (KPI's). In 2023 hebben alle omgevingsdiensten een (zelf)toetsing uitgevoerd (de zelftoets van de OMWB is opgenomen in bijlage 1). Deze zijn door IenW beoordeeld en op 19 december 2023 heeft de OMWB de beoordeling ontvangen. Conclusie van IenW is dat geen enkele omgevingsdienst op dit moment robuust is. IenW heeft voor de OMWB een aantal specifieke vragen en aandachtspunten meegegeven (zie bijlage 2).

IenW ontvangt graag uiterlijk 1 april 2024 van iedere omgevingsdienst een plan van aanpak met de acties die worden uitgevoerd om robuust te worden. Het plan van aanpak moet door het algemeen bestuur van de OMWB worden vastgesteld.
IenW laat de plannen van aanpak toetsen en voorzien van een analyse waarna besluitvorming plaatsvindt in het bestuurlijk overleg IB VTH. IenW stuurt in juli 2024 de reactie op de plannen van aanpak naar de algemene besturen van de omgevingsdiensten.

1.1 Opzet plan van aanpak

Middels bijlage 3 is door het IBP een checklist opgesteld om richting te geven aan de vorm van het plan van aanpak.

Dit plan van aanpak moet ten minste de volgende onderdelen bevatten:

- *Onderbouwing van alle gegeven antwoorden op de randvoorwaarden en visie van het AB op de toekomst van de omgevingsdienst;*
- *Omschrijving van de acties per kpi's die verricht moeten worden om robuust te zijn;*
- *Uitgebreide tijdsplanning per kwartaal waarin bovengenoemde acties duidelijk omschreven terugkomen. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt welke tussen- en eindproducten worden voorzien van de acties die de komende twee jaar ontplooid worden om robuust te worden.*

In dit plan van aanpak zullen we alle onderdelen behandelen. Hoofdstuk 2 zal ingaan op de visie van het AB over toekomst van de OMWB en zal onderbouwd worden waarom de OMWB voldoet aan de randvoorwaarden zoals gesteld in de toets robuustheidscriteria. In hoofdstuk 3 worden de specifieke vragen van IenW naar aanleiding van onze antwoorden op de KPI vragen van de toets robuustheidcriteria beantwoord. Hoofdstuk 4 bevat het plan van aanpak om te gaan voldoen aan de KPI omtrent de innovatieagenda. Als afsluiting wordt in hoofdstuk 5 nog een verzamelstaat weergegeven was alle randvoorwaarden en KPI’s en in hoeverre de OMWB er aan voldoet en/of ze zijn opgenomen in een plan van aanpak.

2 Visie AB en onderbouwing randvoorwaarden

2.1 Visie AB

In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie van het algemeen bestuur over de toekomst van OMWB, de governance met betrekking tot de VTH- en adviestaken en de wijze waarop de OMWB invulling geeft aan de uitwerkingen die voortkomen uit het Interbestuurlijk Programma versterking VTH (IBP VTH).

Het algemeen bestuur van de OMWB voorziet, gelet op de huidige en aankomende opgaven in de fysieke leefomgeving, een groeiend belang van de omgevingsdienst. Het bestuur hecht daarom grote waarde aan de professionalisering van de organisatie zodat zij in staat is om huidige en nieuwe taken effectief te kunnen uitvoeren. Het bestuur verwacht dat de OMWB zelfstandig in staat is om richting te geven aan deze ontwikkeling en dat zij zich ontwikkelt van een uitvoeringsdienst naar een brede, regionale kennispartner op het gebied van de fysieke leefomgeving. Vanuit deze positie vormt zij een onmisbare schakel in de realisatie van de opgaven van haar deelnemers en is ze, op basis van kennis en autoriteit, een belangrijke partner voor medeoverheden. Het bestuur voorziet in de toekomst in toenemende mate een signalerende en beïnvloedende rol voor de OMWB voor de beleidsontwikkeling op het gebied van milieu en de fysieke leefomgeving van haar deelnemers op basis van haar ervaring in de uitvoeringspraktijk.

Ten aanzien van de governance rondom de uitvoering van de VTH- en adviestaken verwijst het bestuur naar de afspraken en procedures zoals vastgelegd in de wet gemeenschappelijke regeling, de mandaatregeling en het gemeenschappelijk uitvoeringskader. Het bestuur verwacht dat de omgevingsdienst vanuit haar professionaliteit en onafhankelijkheid in staat is haar taken zelfstandig, maar in nauwe verbondenheid met haar deelnemers uit te voeren. Het bestuur erkent dat hiermee veel van de OMWB wordt gevraagd en dat er spanning kan bestaan tussen enerzijds het noodzakelijke regionaal en onafhankelijk handelen van de omgevingsdienst en de belangen van individuele deelnemers. Het bestuur neemt hierin haar verantwoordelijkheid zodat de omgevingsdienst haar werk effectief kan uitvoeren conform de daarvoor geldende afspraken. Voorts wordt opgemerkt dat op alle lagen van de omgevingsdienst, op zowel strategisch, tactisch als operationeel niveau, procedures, afspraken en rollen zijn gedefinieerd die zorg moeten dragen voor de verbinding tussen de omgevingsdienst en individuele deelnemers.

Het algemeen bestuur herkent en onderschrijft de conclusies van het rapport van de commissie van Aartsen die de basis vormt voor het programma IBP VTH. Gelet op ontwikkelingsfase van de omgevingsdienst, haar kennis en expertise en omvang verwacht het algemeen bestuur dat de OMWB een navenante inspanning levert bij de totstandkoming van de IBP producten. Dit betekent dat de OMWB een aanzienlijke bijdrage levert in de diverse werk- en projectgroepen van het IBP. Hoewel de OMWB betrokken is bij alle pijlers concentreert de inzet zich met name rondom pijler 3 Informatievoorziening VTH, pijler 5 Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving en pijler 6 Monitoring kwaliteit milieutoezicht. Het bestuur verwacht dat de OMWB zich ook na de ontwikkelingsfase maximaal inspant om de implementatie van de voorstellen op adequate wijze vorm te geven. Daarbij realiseert het bestuur dat deze voorstellen noodzakelijkerwijs leiden tot aanpassingen in de werkwijzen en systemen van de OMWB. Hierbij is het van belang dat de voorstellen leiden tot een verbetering van de huidige uitvoeringspraktijk en dat de OMWB in staat is om de veranderingen op goede wijze vorm te geven. Voorts realiseert het bestuur zich dat

een deel van de eigenheid van de OMWB mogelijk kan verdwijnen ten gunste van landelijk afgesproken procedures en (informatie)voorzieningen.

2.2 Onderbouwing randvoorwaarden robuustheidcriteria

In deze paragrafen wordt de onderbouwing gegeven op de antwoorden op de randvoorwaarden:

	Ja	Nee
Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen. ***Onderbouwing in paragraaf 2.2.1***	x	
De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (als aan 1 van deze onderdelen niet wordt voldaan dan nee invullen) (heeft samenhang met pijler 5). ***Onderbouwing zie paragraaf 2.2.2***	x	
Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieu gerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieu gerelateerde plustaken. ***Onderbouwing zie paragraaf 2.2.3***	x	
Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid. ***Onderbouwing zie paragraaf 2.2.4***	x	
Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in pva met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording. ***Onderbouwing zie paragraaf 2.2.5***	x	
Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen). ***Onderbouwing zie paragraaf 2.2.6***	x	

2.2.1 Overdragen van basis taken

Alle deelnemers hebben de basistaken overgedragen aan de OMWB. Ook hebben alle deelnemers mandaat gegeven; 23 van de 25 gemeenten hebben het uniform mandaatbesluit getekend, 2 volgen ook dit mandaatsbesluit met een kleine aanpassing rondom bestuurlijke handhaving.

2.2.2 Governance

De OMWB wordt bestuurd door een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). In het algemeen bestuur van de OMWB zitten 26 afgevaardigden van de provincie Noord-Brabant en de gemeentes in onze regio. Het AB behandelt algemene zaken en beleidszaken. Zeven leden van het AB hebben zitting in het dagelijks bestuur. Zij nemen beslissingen vanuit de eigenaarsrol (bedrijfsvoering en P&C cyclus) en moeten daarover verantwoording afleggen aan het AB. De besturen vergaderen minimaal vier keer per jaar.

Naast het bestuur is er in de dagdagelijkse uitvoering vooral ambtelijk contact tussen de OMWB en de deelnemers. Er is ongeveer 4 keer per jaar een ambtelijk overleg met alle deelnemers en daarnaast is er maandelijks overleg tussen de relatiemanager en de ambtelijke contactpersoon van de gemeente. Deze relatiemanagers hebben een informerende en signalerende functie. We hebben een handreiking Opdrachtgever-Opdrachtnemer gemaakt waarin we gezamenlijk de rollen, taken en verantwoordelijkheden hebben vastgelegd. Als laatste zijn er per gemeente vanuit de OMWB operationele verbinders aangewezen die op zaakniveau het eerste aanspreekpunt zijn.

Er is een proces voor de totstandkoming (en verantwoording) van de werkprogramma's ingericht. De OMWB neemt hiervoor het initiatief met een concept werkprogramma. Basis van dat werkprogramma is het Gemeenschappelijk Uitvoering Kader (GUK). Vanuit het GUK is op basis van de omgevingsanalyse, beleidsprioriteiten en een regionale risicoanalyse een meerjarig regionaal programma gemaakt dat de input vormt voor het jaarprogramma van de individuele deelnemer.

Middels de mandaten is de onafhankelijkheid van de directeur geborgd.

2.2.3 Minimale omvang milieutaken

Met een omvang van € 25.031.500 wordt door de OMWB voldaan aan KPI 1 die een minimale norm stelt van € 16,5 miljoen voor de uitvoering van het basistakenpakket en de milieu gerelateerde plustaken. Zie onderstaande tabel voor de gevraagde uitsplitsing.

Basistakenpakket	Milieu gerelateerde plustaken	Overige plus taken
€ 20.842.000	€ 4.189.500	€ 7.780.500

Omvang werkprogramma OMWB 2022

2.2.4 Zelfstandig robuust worden

De OMWB voldoet aan de belangrijkste randvoorwaarden en KPI's om zelfstandig robuust te zijn en blijven. Het voldoen aan de nog ontbrekende KPI van innovatie is haalbaar zonder dat er uitbreiding van taken of opplussen van capaciteit of fusie nodig is. Zie hiervoor ook paragraaf 3.3 (beantwoording vraag 15,16,17 van toetsing robuustheid) en hoofdstuk 4 (plan van aanpak KPI innovatie).

2.2.5 Kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd

Er zijn een aantal deskundigheidsgebieden inclusief taken elders belegd:

1. Brandveiligheid: belegd bij de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.
2. Constructieve veiligheid: wordt samengewerkt met de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.
3. Groen & Ecologie (deel Wet Natuurbeheer): belegd bij de Omgevingsdienst Brabant-Noord.

Voor deze taken is de Provincie Noord- Brabant opdrachtgever. De verantwoording omtrent financiën en uitvoering ligt tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Er zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop wordt gerapporteerd in kwartaalrapportages. De omgevingsdiensten rapporteren 3 keer per jaar over de uitvoering van de opdrachten. In de operationele uitvoering is er overleg tussen de collega's over kwaliteit en uitvoering bij de gezamenlijk zaakdossiers.

2.2.6 Meerjarig perspectief robuustheid

Er is bij de toetsing rekening gehouden met het meerjarig perspectief. De OMWB kent een (norm) financiering systematiek (Midden West Brabant norm (MWB norm)) die structuur en stabiliteit biedt in de bijdragen vanuit de deelnemers voor het uitvoeren van zowel de structurele basis en plustaken als eventuele incidentele taken over meerdere jaren. Door deze systematiek is er rust in de begroting en verantwoording en kan in samenspraak met het AB meerjarig geïnvesteerd worden in kwaliteit en robuustheid.

In de visie van het AB wordt gesproken (paragraaf 2.1) over een doorontwikkeling van de organisatie. Het regionaal gemeenschappelijk uitvoeringskader (GUK), waarin afspraken gemaakt zijn over regionaal meerjarig programmeren en level playing fields (LPF's) voor het uitvoeren van het werkprogramma, wijzen op een breed draagvlak voor een robuuste omgevingsdienst.

3 Verduidelijking antwoorden op KPI's uit zelftoets

3.1 Vragen vanuit ministerie naar aanleiding van de zelftoets

In de beoordeling vanuit IenW naar aanleiding van onze zelftoets kwam naar voren dat de OMWB voor het grootste deel voldoet aan de gestelde KPI's (zie bijlage 2):

Begroting in miljoen	kwaliteitscriteria	Innovatiebudget+ agenda	Weerstands- ratio	Opleidings- budget	congruentie
€ 20,8	1	0	1,10	2,00%	1

Wel riep de zelftoets nog een aantal vragen op:

Uw zelftoets roept de volgende vragen op:

- Naar aanleiding van uw antwoord op vraag 2, verzoek ik u om de innovatieagenda en het vrij besteedbare budget van minimaal 1% duidelijk uit te werken in uw plan van aanpak.
- U geeft zonder verdere onderbouwing aan dat u een opleidingsprogramma heeft. Ik verzoek u om in het plan van aanpak nader uiteen te zetten waarom het opleidingsprogramma voldoet.
- In uw begeleidende brief geeft u aan dat u niet voldoet aan het loonkostenbudget, maar dat u dit niet opneemt in het plan van aanpak omdat er naast het budget ook tal van andere opleidingen worden geboden. Ik verzoek u daarom om in het plan van aanpak op te nemen waarom deze opleidingen vallen binnen het opleidingsprogramma en of u daarmee de norm van 3% haalt.
- Ik verzoek u, in navolging van de brief van 16 november, en in navolging van het feit dat u niet aan alle robuustheidscriteria voldoet, om ook het antwoord op de vragen 15, 16 en 17 over fusie mee te nemen in uw plan van aanpak.

Hoofdstuk 4 bevat het plan van aanpak voor de KPI innovatie. In dit hoofdstuk zullen de andere vragen beantwoord worden. In paragraaf 3.2 worden de vragen over het opleidingsbudget en het opleidingsprogramma beantwoord. Paragraaf 3.3 bevat de beantwoording van vraag 15,16,17 van de zelftoets.

3.2 Opleidingen en trainen bij de OMWB

3.2.1 Opleidingsprogramma

We onderschrijven dat training en opleiden belangrijk is voor een (steeds meer) kennisintensieve organisatie als de OMWB. Ieder jaar wordt er een opleidingsprogramma gemaakt. Het opleidingsprogramma bestaat uit twee delen, een centraal deel en een plan per team. Het centrale deel bestaat uit opleidingen die wettelijk verplicht zijn voor delen van de organisatie. Voorbeelden hiervan zijn het (blijven) voldoen aan de kwaliteitscriteria en het voldoen aan veiligheidsnormen. Het deel per team betreft individuele opleidingen per medewerker.

Het opleidingsprogramma kent enerzijds een financieel component, en anderzijds een begrote urenbesteding door medewerkers van het primaire proces. Voor de financiële component (out of pocket) wordt uitgegaan van een budget van *2% van de begrote salariskosten*. De urenbesteding is van belang omdat de aan opleiding bestede uren

ten koste gaat van de mogelijk declarabele uren van medewerkers. Voor 2024 is dit het resultante:

Programma 2024	*Begroot bedrag 2% Out of pocket*	*Urenbesteding primair proces*
Centraal deel	€ 235.000,-	8.175
Teamplannen	€ 349.000,-	8.855
	€ 584.000,-	**17.030**

De begrote bestede uren heeft zoals gezegd impact op de mogelijke declarabele uren. Uren mogen namelijk alleen bij de deelnemers gedeclareerd worden als deze rechtstreeks op een zaak worden verantwoord. Voor de kosten van opleidingen zijn wat ons betreft niet alleen de out of pocket kosten van belang maar moet ook rekening gehouden worden met de kosten van niet inzetbaar kunnen zijn van medewerkers omdat de uren van opleidingen ten koste gaat van mogelijke omzet (lees: declarabele uren).

Om te bepalen wat de totale financiële investering in uren is, zijn er twee rekenkundige methodes. De ene methode heeft als basis de salariskosten per medewerker, de andere methode heeft als basis de gemiste omzet per uur. De kostprijs per uur voor een medewerker is gemiddeld € 48,-, het gemiddelde verkooptarief is voor 2024 € 108,-.Uitgaande van bovenstaande cijfers komen we uit op de volgende berekeningen:

Investering opleidingen	*Uren*	*Tarief per uur*	*Totaalbedrag*
Kostprijs salaris	17.030	€ 48	€ 817.440
Gemiste omzet	17.030	€ 108	€ 1.839.240

De totaalinvestering in opleidingen wordt hiermee:

Totaalinvestering opleidingen	*Out of pocket*	*Investering uren*	*Totaalbedrag*	*% van de salaris-begroting*
Op basis van kostprijs salaris	€ 584.000	€ 817.440	€ 1.401.440	**4,8 %**
Op basis van gemiste omzet	€ 584.000	€ 1.839.240	€ 2.423.240	**8,3 %**

3.2.2 Training on the job

Naast het opleidingsprogramma met externe opleidingen kent de OMWB ook nog een intern opleidingsprogramma. We investeren veel in het aannemen en intern opleiden van nieuwe collega's. Hieraan zijn geen externe kosten aan verbonden, maar wel interne uren. Deze uren zijn ook niet declarabel (komen niet ten laste van het primaire proces. Voor 2024 is er in totaal 9.500 uur gereserveerd voor het trainen van medewerkers. Als we deze inzet omzetten naar financiële gevolgen met daarbij dezelfde tariefstelling komen we tot de volgende bedragen:

Trainen nieuwe medewerkers	*Uren*	*Tarief per uur*	*Totaalbedrag*	*% van de salarisbegroting*
Kostprijs salaris	9.500	€ 48	€ 456.000	**1,6 %**
Gemiste omzet	9.500	€ 108	€ 1.026.000	**3,5 %**

3.2.3 Totaal investering opleidingen en trainingen

In dit overzicht wordt de totale investering op het gebied van opleiding en training bij de OMWB weergegeven:

Totaal investering Opleidingen en trainingen	*Out of pocket*	*Investering uren*	*Totaalbedrag*	*% van de salaris-begroting*
Op basis van kostprijs salaris	€ 584.000	€ 1.273.440	€ 1.857.440	**6,4 %**
Op basis van gemiste omzet	€ 584.000	€ 2.865.240	€3.449.240	**11,8 %**

Middels deze berekening wordt aangetoond dat de totale investering in het opleidingsprogramma tenminste **6,4%** van de salarisbegroting omvat en dat hiermee de KPI met norm van 3% van de salarisbegroting ruimschoots behaald is.

3.3 Beantwoording vraag 15,16,17 van toetsing robuustheidcriteria

Op 16 november 2023 heeft IenW vooruitlopend op het oordeel over de toets op robuustheid een brief aan alle omgevingsdiensten gestuurd waarin nadrukkelijk wordt opgeroepen om bij KPI 6 de maatschappelijke opgave centraal te stellen en verder te kijken dan de eigen grenzen van de omgevingsdienst. De zorg daarbij is dat het zelfstandig nastreven van de robuustheidscriteria het risico op te veel marginaal robuuste omgevingsdiensten bestaat.

De regio Midden- en West-Brabant is één van de grootste regio's in Nederland. De regio heeft, inclusief de gemeente Heusden, circa 1.183.960 inwoners (2022, CBS) en een landoppervlakte van 2.340 km2. Dit is ongeveer 6,75% van de bevolking in Nederland en 5,2% van het grondoppervlak. De regio heeft 100.000 bedrijven, hiervan maken ongeveer 9.500 bedrijven deel uit van het basistakenpakket dat is ingebracht bij de OMWB. De OMWB is hiermee één van de grootste omgevingsdiensten van Nederland (de derde qua omvang) met 26 deelnemers en is één van de zes Seveso-omgevingsdiensten die Nederland telt.

In Noord-Brabant zijn drie omgevingsdiensten. De diensten in Brabant zijn qua omvang ruim voldoende groot als je kijkt naar de robuustheidscriteria. Ook hebben de drie Brabantse omgevingsdiensten hun eigen expertise voor de gehele provincie (ODBN; Natuur, ODZOB; Bodem en water, OMWB; Seveso, vuurwerk) en waar nodig en wenselijk wordt goed samengewerkt op de Brabantse schaal. Er is regelmatig afstemming op alle niveaus, al dan niet samen met de provincie Noord-Brabant. Onderwerpen als landbouw, stikstof en natuur spelen immers Brabant breed. Afgelopen jaren is er niet alleen inhoudelijk samengewerkt, maar ook op het gebied van kwaliteitsverbetering in de VTH uitvoering (project KOMPAS), het maken van level playing fields op het gebied van asbest en energie toezicht en het samenwerken aan informatie gestuurd werken en data uitwisseling. Een ander goed voorbeeld van de samenwerking met andere omgevingsdiensten in de regio is de Milieu Klachten Centrale van de OMWB, waar alle milieuklachten van burgers en bedrijven in de provincies Noord-Brabant en Zeeland worden opgevangen, beoordeelt en vervolgens doorgezet naar de behandelende dienst (OMWB, ODZOB, ODBN of RUD Zeeland).

Voor de OMWB met 26 deelnemers, met een congruent werkgebied (de grenzen van vallen samen met de samenwerkingsverbanden van de GGD-en, Veiligheidsregio's en de economische samenwerkingsverbanden) en een effectieve samenwerking met de andere Brabantse omgevingsdiensten ligt het niet voor de hand actief op zoek te gaan naar samenwerking in de vorm van fusie of opsplitsing. De noodzaak daarvoor is er niet en waar een grotere schaal nodig is, weten de diensten in Brabant elkaar goed te vinden.

Buiten de provincie kan nog gekeken worden naar een nauwere samenwerking met RUD Zeeland; zij hebben aangegeven zelfstandig robuust te willen zijn en hebben al samenwerkingsverbanden met de Zuid-Hollandse diensten. Daarnaast zal een toevoeging van de provincie Zeeland en de bijbehorende gemeenten een zeer grote uitbreiding van het werkgebied van de OMWB betekenen plus een grote verschuiving in governance. Fusie zou betekenen dat de OMWB komende jaren met name zal moeten concentreren op de fusie en niet op het versterken van de VTH uitvoering.

4 Plan van aanpak innovatie

4.1 Inleiding

In de eindnotitie Robuuste omgevingsdiensten[1] wordt de KPI Innovatie als volgt gedefinieerd:

> *De omgevingsdienst moet in staat zijn tijdig en adequaat producten en diensten te ontwikkelen met het oog op toekomstige opgaven. Er dient daartoe voldoende aandacht, capaciteit en budget te zijn voor innovatie. Onder innovatie wordt verstaan: een sterk vernieuwd product (bv. wijze van monitoring), dienst (bv. digitaal inzien van vergunningen), proces (bv. vergunningverlening of digitaal opsporen) of manier van werken (bv. toezicht met behulp van drones). Innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces. Op enig moment worden de ontwikkelde innovaties onderdeel van het primair proces. Uit de (meerjarige) innovatiekalender moet blijken hoe innovatie binnen de organisatie is geagendeerd en georganiseerd.*
>
> *Er is een vrij besteedbaar budget voor innovatie van 1% van de begroting.*

In dit plan van aanpak zullen we binnen de bestaande strategische agenda en beschikbare middelen de innovatie elementen gaan labelen en specificeren om hiermee te voldoen aan dit criterium.

4.2 Innovatie bij de OMWB

Sinds 2022 werkt de OMWB met een strategische agenda, zie bijlage 4. Doel van deze strategische agenda is meerjarig te werken aan strategische (milieu) thema's en ontwikkeling van organisatie, (VTH) processen, producten en instrumenten en externe samenwerking. Deze agenda is opgebouwd uit een vijf ontwikkelelementen;

- Ontwikkelingen binnen milieuthema's die effect hebben op onze organisatie, kennis en werkzaamheden, o.a.:
  - Verkenning naar impact Kaderrichtlijn Water.
  - Pilot toezicht op klimaatadaptatie.
- Ontwikkelingen binnen de organisatie (IV, HRM, Financiën, Kwaliteit, Facilitair), o.a.:
  - Programma Data gedreven werken.
  - Implementatie kwaliteitsmanagementsysteem.
- Ontwikkelingen binnen VTHKA processen, methoden en middelen, o.a.:
  - Implementatie project Altijd Actuele Vergunning van DCMR.
  - Implementatie uitkomsten IBP pijlers, bijvoorbeeld pilot drones.
- Ontwikkelingen op het gebied van externe samenwerking.
  - Verkenning naar strategische samenwerkingen op het gebied van inhoud (bijvoorbeeld met GGD op het gebied van gezondheid) en data uitwisseling (bijvoorbeeld IGW projecten samen met de twee andere Brabantse diensten).

[1] Pijler 1 Robuuste omgevingsdiensten 15 juni 2023 Eindnotitie

Binnen deze elementen worden ontwikkelingen en innovaties binnen en buiten onze organisatie geplot en worden er doelstellingen geformuleerd die middels programma en projecten bereikt worden. De strategische agenda is hiermee de innovatieagenda van de OMWB.

Deze programma's en projecten worden middels portfoliomanagement bestuurd. Dit zorgt ervoor dat alle activiteiten een kop en een staart kennen vanaf de oriëntatiefase naar de implementatie- en borgingsfase. De strategische agenda zelf kent een periode van vier jaar waarin er tussentijds een herijking plaatsvindt om voortgang van bestaande opgaven bij te stellen en eventuele nieuwe opgaven toe te voegen.

De strategische agenda vormt een belangrijke (financiële) input voor de kadernota. Alle activiteiten moeten financieel gedekt zijn vanuit interne middelen, werkprogramma collectieve taken en extra beschikbaar gestelde middelen (subsidies en programmafinanciering) en mogen niet ten laste gaan van het primaire proces. Daarnaast zijn deze middelen meerjarig beschikbaar, zodat er meerjarig gewerkt kan aan de ontwikkelagenda. De OMWB maakt zelf een voorstel voor het koppelen van deze financiële middelen aan de ontwikkelingen vanuit de strategische agenda en dit wordt afgestemd met het bestuur middels de P&C cyclus. Vervolgens worden de middelen gelabeld aan de activiteiten en zijn dan niet (meer) vrij besteedbaar.

Het beschikbare budget voor de activiteiten en projecten vanuit strategische agenda in 2024 is voor het grootste deel ondergebracht in werkprogramma collectieve taken; € 1.046.800, voor een kleiner deel vanuit interne middelen (€ 540.000) en subsidies (€ 500.000). Totaal budget is **€ 2.086.800** en dit is **4,8** % van de begroting (1% van de begroting 2024 is € 433.270). Hiermee voldoet de OMWB aan de KPI voor het budget voor innovatie. Indien de subsidies en de mogelijkheden voor het inzetten van eigen interne middelen weg zouden weg zouden vallen dan zou er jaarlijks nog steeds minimaal 2,4% vrij budget beschikbaar zijn voor het inzetten voor innovatie.

Naast de strategische agenda wordt ook gewerkt aan zaken om de organisatie verder te professionaliseren en te verbeteren. Zaken die onderdeel uitmaken van kwaliteitsmanagement zoals risicomanagement, leveranciersmanagement, informatiebeveiliging en medewerkerstevredenheid zijn niet direct zaken die genoemd worden als gevraagd wordt naar innovatie. Toch maakt het voortdurend aandacht besteden aan dit soort zaken een belangrijk deel uit van de continue verbetering van de organisatie en haar processen en producten.

Alle activiteiten vanuit de strategische agenda worden aangestuurd middels programma of projectmanagement. Hiervoor is een projectmanagement structuur opgezet, met opleidingen voor projectleiders, handboeken en gestandaardiseerde processen en documenten. Dit zorgt ervoor dat nieuwe producten, processen, werkwijzen op een gestructureerde wijze geïmplementeerd worden in de organisatie. Om inzicht en overzicht over alle activiteiten te houden wordt portfoliomanagement gebruikt, zodat het management team kan sturen op de voortgang, keuzes kan maken in welke initiatieven we wel of niet gaan oppakken, capaciteit kan toekennen en een evaluatie kan uitvoeren na afloop van een project of programma.

Innovatie capaciteit is binnen OMWB onder andere belegd binnen het team S&O (Strategie & Ontwikkeling), dat bestaat uit 3 programmamanagers en 3 strategisch adviseurs. Zij adviseren de directie over de strategische koers, beheren de strategische agenda, ondersteunen het portfoliomanagement en zijn projectleider of programmamanager van vernieuwingen in product, proces of organisatie. Het team

S&O maakt geen onderdeel uit van het primaire proces en de medewerkers besteden hun tijd volledig aan de toekomstige opgaven van de organisatie.

Binnen de afdeling bedrijfsvoering hebben de coördinatoren van de PIOFACH functies ook de rol van strategisch adviseur. Zij adviseren de directie over de strategie en ontwikkelingen op hun eigen vakgebied en geven leiding aan bijbehorende ontwikkelopgaven. Deze ontwikkelopgaven staan ook op de strategische agenda.

Binnen de afdeling uitvoering zijn in elk uitvoerende team een aantal senior medewerker functies opgenomen, die bijdragen aan de ontwikkeling op hun eigen vakgebied. Naast het uitvoeren van hun primaire taak als vergunningverlener, toezichthouder of specialist besteden zij een substantieel deel van hun tijd aan het werken aan de doorontwikkeling van VTKHA processen, methoden of middelen als projectleider of projectteamlid. Een deel van deze collega's hebben hiervoor ook een opleiding projectmanagement gevolgd. Zij krijgen voor deze werkzaamheden uren die vanuit het collectieve taken programma, interne uren en/of programma financiering en dit gaat niet ten laste van het primaire proces.

4.3 Van ist naar soll

Kijkend naar de huidige situatie bij de OMWB in vergelijking met de elementen van de geformuleerde KPI innovatie zijn er veel elementen aanwezig die voldoen aan de gestelde norm:

- Er is voortdurend aandacht voor innovatie; er is een meerjarige strategische agenda.
- Er is capaciteit beschikbaar voor innovatie binnen de gehele organisatie.
- Er is budget voor innovatie; er zijn interne middelen, er is een programma collectieve taken, er is programmafinanciering en er zijn externe financieringsbronnen.
- Het totaal van de beschikbare middelen voor innovatie is meer dan 1% van de begroting.
- Er staan activiteiten op de strategische agenda die voldoen aan de definitie van innovatie.
- Innovatie komt niet ten laste van het primaire proces, maar komt daarboven op.
- De programma's en projecten worden professioneel aangestuurd middels portfoliomanagement.
- De strategische agenda kent een cyclus van vier jaar en elke twee jaar vindt er herijking plaats.

Op bovenstaande elementen hoeft geen inzet gepleegd te worden om te voldoen aan de KPI voor innovatie. Om innovatie nog meer zichtbaar te maken op het bestuurlijk niveau willen we de strategische agenda onderbrengen in het P&C proces, waardoor er meerjarig (financieel) commitment ontstaat over de ontwikkeling en innovatie binnen de organisatie.

Hiervoor zijn een aantal stappen te nemen:

1. De strategische agenda onderbrengen in de bestuurlijke P&C cyclus middels de kadernota:
    a. In de kadernota van 2025 is al een eerste aanzet gemaakt om de onderwerpen van de strategische agenda op te nemen inclusief hun impact op de begroting van 2025. In september 2024 wordt de begroting wordt vastgesteld en kan met het bestuur geëvalueerd

worden hoe deze eerste stap van integratie van strategische agenda in de kadernota heeft uitgepakt.
   b. Op basis van de evaluatie wordt er een voorstel uitgewerkt om de strategische agenda in de kadernota en de P&C cyclus op te nemen.
   c. Er wordt een bestuurlijk besluitvormingsproces gevolgd voor het voorstel voor opname van de strategische agenda in de kadernota.
   d. De strategische agenda maakt deel uit van de kadernota in het P&C cyclus van het jaar 2027.

2. Onderbrengen van de (meerjarige) activiteiten van de strategische agenda binnen het bestaande werkprogramma collectieve taken.
   a. In het werkprogramma 2024 is al een stap gezet met het onderbrengen van de milieuthema's en een aantal projecten uit de strategische agenda in het programma collectieve taken, maar de ambitie is om nog meer met een meerjarig perspectief vanuit de strategische agenda te gaan werken. Hieruit ontstaat een meerjarig programma collectieve taken, die elk jaar op activiteit en project niveau verder wordt uitgewerkt en afgestemd.
   b. Ontwerpen van het nieuw (besluitvorming)proces omtrent de invulling, taken, rollen en verantwoording van het collectieve taken programma. Voorbeelden van vragen die hierbij beantwoord moeten worden zijn;
      i. Hoe gaan we van grof naar fijn (van meerjarig naar een jaar specifiek afgestemd programma)?
      ii. Hoe ziet de nieuwe meerjarige cyclus eruit?
      iii. Wie ziet toe op voortgang, hoe sturen we bij?
   c. Afspraken maken over de spelregels omtrent het (meerjarig) inzetten van de bestaande financiële middelen uit het werkprogramma collectieve taken. Op dit moment worden de financiële middelen jaarlijks ingezet voor interne medewerkers, maar er zouden in de toekomst wellicht ook andere investeringen nodig kunnen zijn voor innovatie.
   d. Voorstellen vanuit punt a, b en c gezamenlijk onderbrengen in een bestuurlijk besluitvormingsproces over de onderbrenging van de activiteiten van de strategische agenda in een meerjarig collectieve taken programma.
   e. Uitwerken en implementeren van een meerjarig collectieve taken programma vanaf het uitvoeringsjaar 2027.

Deze stappen zijn verder uitgewerkt in mijlpijlen in tijd met als doel voor 1 april 2026 deze stappen geïmplementeerd te hebben, zie bijlage 5. In bijlage 5 is ook een tijdlijn opgenomen met de activiteiten van het plan van aanpak.

4.4 Randvoorwaarden en communicatie

Het verder uitwerken van het plan van aanpak en de deelactiviteiten vergen geen extra FTE inzet of financiële middelen. De deelactiviteiten worden uitgewerkt onder regie van team S&O in samenspraak met de deelnemers in werk- en/of klankbordgroepen. Eventuele financiële consequenties voor de deelnemers worden meegenomen in het besluitvormingsproces omtrent het onderbrengen van de (meerjarige) activiteiten van de strategische agenda binnen het werkprogramma collectieve taken.

De mijlpalen in dit plan van aanpak vallen zoveel mogelijk gelijk aan de al bestaande besluitvormingsmomenten van de P&C cyclus. Hierdoor wordt de (extra) belasting voor een bestuurlijk overleg zo klein mogelijk gehouden. Voor het inhoudelijk uitwerken van de (bestuurlijke) voorstellen zal gewerkt worden met werkgroepen waarin een deel van deelnemers in vertegenwoordigd is, om zo met een al breed gedragen voorstel richting het bestuur te komen.

De voortgang van het plan van aanpak wordt aan de hand van de mijlpalen in tijd gemonitord door het DB en behandeld in de reguliere DB overleggen. Dit zijn ook de momenten voor bijsturing, indien dat nodig is. Daarnaast zal de OMWB namens het bestuur het ministerie van IenW informeren over de voortgang van het plan van aanpak.

5 Verzamelstaat robuustheidscriteria

In dit afsluitende hoofdstuk volgt een totaal overzicht van alle randvoorwaarden en KPI's vanuit IBP VTH en in hoeverre de OMWB hieraan voldoet:

Randvoorwaarden	**Ja**	**Nee**
Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen.	x	
De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (als aan 1 van deze onderdelen niet wordt voldaan dan nee invullen) (heeft samenhang met pijler 5).	x	
Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieu gerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieu gerelateerde plustaken.	x	
Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid.	x	
Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in pva met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording.	x	
Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen).	x	

KPI's	Score zelftoets	Ja	Nee
1: De norm van € 16,5 miljoen voor BTP en milieuregelateerde plustaken en minimaal 80% in vaste dienst.	€ 25 M (2022). 87 % in vaste dienst.	x x	
2: Voldoen aan de kwaliteitscriteria (meest recente set).	KC 2.2.	x	
3: Innovatiekalender en 1% van de begroting besteden aan innovatie.	Innovatiebudget is 4,8 % van de begroting. Innovatiekalender wordt middels PvA ondergebracht in P&C cyclus voor 1 april 2026.	x	 x
4: Weerstandsratio van ten minste 0,8%.	1,10 %.	x	
4: Afspraken over terugname plustaken.	Afspraken staan in DVO.	x	
5: Opleidingsbudget is ten minste 3% van loonsom.	Tenminste 6,4%.	x	
5: Business intelligence strategie en unit bestaande uit ten minste 3 FTE (advies).	11 FTE.	x	
6: Regionale congruentie.	Samenhang met omgeving en partners	x	

Bijlage 1. Zelftoets OMWB

Bijlage 6 Toetsingskader- ingevuld door OMWB dd 21-9-2023

Inleiding

Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan. Het staat partijen in het belang van de bescherming van de leefomgeving uiteraard vrij om daarbovenop extra te investeren. Alle criteria en kpi's voor robuustheid dienen in samenhang te worden toegepast. Een omgevingsdienst kan dan volledig robuust zijn, of op een of meer onderdelen versterking behoeven. Een inhoudelijk toetsingskader (ook in samenhang met de visitaties) biedt houvast voor de verdere doorontwikkeling van de omgevingsdiensten en daarmee versterking van het VTH-stelsel. Na de vaststelling of aan de 6 vastgestelde kpi's wordt voldaan, is het aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan randvoorwaarden, criteria en kpi's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak c.q. verbeterplan. Deze manier van toetsen biedt ruimte om ook te kijken naar het stelsel van omgevingsdiensten in het geheel.

Randvoorwaarden

1) Wordt aan alle randvoorwaarden voldaan zoals opgenomen in de door het BO IBP VTH vastgestelde notitie? Zo nee, neem in pva op wat daarvoor moet gebeuren.

	Ja	Nee
Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen	X	
De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (als aan 1 van deze onderdelen niet wordt voldaan dan nee invullen) (heeft samenhang met pijler 5)	X	
Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieugerelateerde taken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieugerelateerde plustaken	X	
Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid	X	
Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd? Zo ja, specificatie in pva met daarbij de gemaakte afspraken over o.a. verantwoording	X*	
Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen)	X	

*Zie paragraaf 7 kwaliteitscriteria. Er wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria bij de organisaties waar deze taken middels een DVO zijn belegd en ook de verantwoording is op orde. Er is dus geen sprake van een situatie dat tot een plan van aanpak zou moeten leiden.

Innovatie
De omgevingsdienst moet in staat zijn tijdig en adequaat producten en diensten te ontwikkelen met het oog op toekomstige opgaven. Er dient daartoe voldoende aandacht, capaciteit en budget te zijn voor innovatie. Onder innovatie wordt verstaan: een sterk vernieuwd product (bv. wijze van monitoring), dienst (bv. digitaal inzien van vergunningen), proces (bv. vergunningverlening of digitaal opsporen) of manier van werken (bv. toezicht met behulp van drones). Innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces. Op enig moment worden de ontwikkelde innovaties onderdeel van het primair proces. Uit de (meerjarige) innovatiekalender moet blijken hoe innovatie binnen de organisatie is geagendeerd en georganiseerd.

2) Is er een (meerjarige) innovatieagenda?

   a) Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe deze innovatieagenda er gaat komen.

De OMWB heeft geen innovatieagenda gespecificeerd, maar kent wel een strategische agenda met een vierjarige cyclus die elementen van innovatie omvat. Deze agenda is opgebouwd uit een drietal ontwikkelelementen;

- Ontwikkelingen binnen milieuthema's (onderwerpen zijn gebaseerd op NOVI).
- Ontwikkelingen binnen de organisatie.
- Ontwikkelingen binnen VTHKA processen, methoden en middelen.

Binnen deze elementen worden ontwikkelingen buiten en binnen onze organisatie geplot en worden er doelstellingen geformuleerd die middels programma en projecten bereikt worden. Deze programma's en projecten worden middels portfoliomanagement bestuurd. Al de activiteiten zijn financieel gedekt vanuit interne middelen, werkprogramma en extra beschikbaar gestelde middelen (subsidies en programmafinanciering).

Naast de strategische agenda wordt ook gewerkt aan zaken om de organisatie verder te professionaliseren en te verbeteren. Zaken die onderdeel uitmaken van kwaliteitsmanagement zoals risicomanagement, leveranciersmanagement, informatiebeveiliging, medewerkerstevredenheid, etc. zijn niet direct zaken die genoemd worden als gevraagd wordt naar innovatie. Toch maakt het voortdurend aandacht

besteden aan dit soort zaken een belangrijk deel uit van de continue verbetering van de organisatie en haar output.

Innovatie is binnen OMWB onder andere belegd binnen het team S&O (Strategie & Ontwikkeling), dat bestaat uit 3 programmamanagers en 3 strategisch adviseurs. Zij adviseren de directie over de strategische koers, beheren de strategische agenda, ondersteunen het portfolio management en het zijn van projectleider of programmamanager om vernieuwingen in product, proces of organisatie te implementeren.

Binnen de afdeling bedrijfsvoering hebben de coördinatoren van de PIOFACH functies ook de rol van strategisch adviseur. Zij adviseren de directie over de strategie en ontwikkelingen op hun eigen vakgebied en geven leiding aan bijbehorende ontwikkelopgaven. Deze ontwikkelopgaven staan ook op de strategische agenda.

Binnen de afdeling uitvoering zijn in elk uitvoerende team een aantal senior medewerker functies opgenomen, waarbij in hun taakomschrijving is opgenomen dat zij bijdragen aan de ontwikkeling op hun vakgebied. Naast het uitvoeren van hun primaire taak als vergunningverlener, toezichthouder of specialist besteden zij een substantieel deel van hun tijd aan het werken aan de doorontwikkeling van VTKHA processen, methoden of middelen als projectleider of projectteamlid.

In het plan van aanpak zullen we binnen de bestaande strategische agenda de innovatie elementen gaan labelen en specificeren om hiermee te voldoen aan dit criterium. Hiermee brengen we strategische agenda inclusief benodigde financiële middelen in een bestuurlijk besluitvormingsproces onder.

b) Zo ja, is er vrij besteedbaar budget voor innovatie?

   i. <u>Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi.</u> In pva aanpak opnemen hoe dit vrij besteedbare budget er gaat komen.

Er zijn (financiële) middelen verbonden aan de ontwikkelingen vanuit de strategische agenda, maar die zijn **niet vrij besteedbaar**. Ze zijn toegekend vanuit het werkprogramma (collectieve taken), beschikbaar gesteld vanuit interne middelen, programmafinanciering of subsidies.

In het nog uit te werken plan van aanpak irt de strategische agenda (zie a) worden ook de benodigde middelen hiervoor uitgewerkt (gelabeld én vrij budget), plus het bijbehorende proces omtrent zeggenschap en verantwoording.

   ii. *Zo ja, voldoet dit aan het percentage van minimaal 1% van de begroting?* <u>Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi.</u> In pva opnemen hoe dat er gaat komen.

Sturing

De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.

3) *De omgevingsdienst heeft een opleidingsprogramma met daarin opgenomen het reguliere onderhoud van kennis, kunde en vaardigheden én de benodigde investeringen in opleiding en training t.b.v. nieuwe kennis, kunde en vaardigheden.*

4) *Het opleidingsbudget voor het onderhoud van kennis, kunde en vaardigheden is tenminste 3% van de loonsom. De begroting dekt de benodigde middelen voor de uitvoering van het opleidingsprogramma. (De gehanteerde definities voor de opleidingsuitgaven en het loonkostenbudget zijn conform het A&O fonds gemeenten).*

    a. *Zo ja, wat is het percentage?*

We hebben een financieel opleidingsbudget van 2% van de loonsom. Het totale budget wordt opgesplitst in een centraal deel en een decentraal deel. Het centrale deel is bestemd voor (vak)inhoudelijke opleidingen die gerelateerd zijn aan het voldoen aan de kwaliteitscriteria en het onderhouden van de kennis en het vernieuwen van de kennis, en de rest is bestemd voor de persoonlijke ontwikkeling en vernieuwing van kennis en kunde van de medewerkers. Naast de financiële middelen zijn er per medewerker ook 21 uur per jaar beschikbaar om opleidingen te volgen.

    b. *Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze KPI. In plan van aanpak opnemen hoe deze er gaat komen.*

Het opleidingsbudget is 2% van de loonsom, dit is 1% lager dan de norm. Er is afgelopen jaren gebleken dat het huidige opleidingsbudget voldoende is om te voldoen aan de kwaliteitscriteria en overige ontwikkeling van de kennis en vaardigheden van het personeel. Daarnaast worden er vanuit ontwikkelprogramma's; cultuur en leiderschap en Omgevingswet ook trainingen geven die de kennis en vaardigheden van medewerkers ontwikkelen. Een verhoging naar 3% is niet noodzakelijk, het zelfs onwenselijk aangezien het de declarabiliteit van de medewerkers onder druk zal zetten als er meer tijd besteed moet worden aan opleidingen. Er wordt derhalve geen plan van aanpak voor dit punt geschreven.

De omgevingsdienst beschikt over een business-intelligence (BI) strategie. Die beschrijft o.a. hoe de organisatie gegevens verzamelt, analyseert en benut om beslissingen te nemen en welke ambities men heeft met het beoogde resultaat en hoe dat te realiseren.

Het advies is dat de omgevingsdienst drie fte in dienst heeft die werkzaam zijn op het gebied van BI.

5) Wordt er informatiegestuurd gewerkt en kan de dienst relatie leggen tussen werk, mensen en geld?

    a. Zo ja, waar blijkt dat uit?

Er wordt informatie gestuurd en data gedreven gewerkt bij het programmeren, realiseren en inhoudelijk analyseren en rapporteren van het werkprogramma. Er is een data strategie die koers geeft aan onze business intelligence. Daarnaast zet de OMWB in op transparantie richting de opdrachtgevers, via een rapportageportaal is er dagelijks inzicht in de voortgang van de onderhanden zaken en de financiële uitputting van het werkprogramma. Daarnaast worden ook de inhoudelijke resultaten (brancherapportages, klachtenrapportages) en informatie over bedrijven en locaties steeds meer ontsloten via het rapportageportaal.

De businessintelligence medewerkers zijn onderbracht bij het team IV . Er is hier 11 FTE formatie voor beschikbaar. Het team IV kan dit echter niet alleen, zij geven samen met medewerkers uit het primaire proces invulling aan het informatie gestuurd werken en bouwen onze datapositie uit en ontwikkelen digitale checklisten en rapportages.

    b. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe dit er gaat komen.

6) Voldoet *de capaciteit voor business-intelligence en het opleidingsbudget aan de gestelde norm van 3%?*

Zie antwoorden 4 en 5.

    a. Zo ja, wat is het percentage?

    b. Zo nee, de dienst voldoet niet aan deze kpi. In pva aanpak opnemen hoe deze er gaat komen.

Kwaliteitscriteria

7) Wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria (voor alle taken)?
    a. Zo ja beschrijf waar dat uit blijkt.

Er wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria 2.2. In het kalenderjaar 2022 is een evaluatie uitgevoerd om vast te stellen of OMWB voldoet. Tijdens deze evaluatie is vastgesteld dat

dit het geval. Er is een uitgebreid rapport beschikbaar waarin deze evaluatie is vastgelegd.
Een drietal taken zijn belegd bij andere OD's en de veiligheidsregio. Dit gaat om het volgende specialisaties:

- Brandveiligheid: belegd bij de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.
- Constructieve veiligheid: wordt in samengewerkt met de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.
- Groen & Ecologie (Nb-wet): belegd bij de Omgevingsdienst Brabant-Noord.

Tijdens de evaluatie is vastgesteld dat bij de betreffende OD's en veiligheidsregio voldaan wordt aan de kwaliteitscriteria betreffende de belegde taken.

b. Zo nee, wat is daarvoor nodig (opnemen in pva)?

Congruentie en samenhang werkgebied

8) Is het werkgebied congruent met het karakter van het werkgebied en de maatschappelijke opgaven?
   a. Zo ja, waar blijkt dat uit?

De regio Midden- en West-Brabant is één van de grootste regio's in Nederland. De regio heeft, inclusief de gemeente Heusden, circa 1.183.960 inwoners (2022, CBS) en een landoppervlakte van 2.340 km2. Dit is ongeveer 6,75% van de bevolking in Nederland en 5,2% van het grondoppervlak. De regio heeft 100.000 bedrijven, hiervan maken ongeveer 7.500 bedrijven deel uit van het basistakenpakket dat wordt ingebracht bij de OMWB. De OMWB is hiermee één van de grootste omgevingsdiensten van Nederland (de derde qua omvang) met 26 deelnemers en is één van de zes Brzo-omgevingsdiensten die Nederland telt. Het westelijk deel van de regio is gelegen tussen de industrie- en havengebieden van Rotterdam en Antwerpen en heeft relatief veel industriële en logistieke bedrijvigheid en infrastructuur. Naar het oosten is er relatief meer agrarische bedrijvigheid (veehouderijen) en zijn er enkele grotere recreatie- en natuurgebieden. De regio heeft twee grote steden en een groot aantal middelgrote gemeenten. Negen gemeenten in de regio grenzen aan België, waar andere (lichtere) milieuregels gelden. De regio kan worden onderverdeeld in aantal kleinere regio's die veel met elkaar samenwerken : Hart van Brabant (Tilburg e.o.), Baronie (Breda e.o.) en Markizaten (Bergen op Zoom e.o.). Daarbinnen zijn herkenbare subregio's zoals het Land van Heusden en Altena. Deze (sub)regio's hebben veelal ook een bestuurlijke traditie en eigen gemeentelijke samenwerkingsverbanden, zoals op het terrein van openbare gezondheidszorg en afvalverwijdering, regionale economie, ruimtelijke ordening, etc. In aansluiting op deze subregio's en accent verschillen tussen het westen en oostelijke deel van het werkgebied benadert de OMWB de VTH activiteiten ook zoveel als mogelijk thema- en gebiedsgericht. Op basis van een regionale omgevingsanalyse en bestuurlijke ambities worden accenten gelegd die recht doen aan de verschillen in het gebied, hiermee wordt voldaan aan de congruentie van samenhang van het werkgebied. Hiernaast wordt er actief met de andere twee Brabantse Omgevingsdiensten

samengewerkt aangaande milieu thema's (stikstof, energie, agrarisch) en aan gezamenlijke werkwijzen, standaarden en analyses.

b. Zo nee, welke mogelijkheden zijn er om die congruentie te bereiken (opnemen in pva)?

Omvang

9) Hoe groot is de omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht), uitgesplitst naar basistaken en milieugerelateerde plustaken en overige plustaken (inclusief overhead)?

De totale omvang van het werkprogramma in 2022 bedroeg € 32.812.000, waarvan €20.842.000 vanuit de basistaken en €11.970.000 vanuit plustaken.

10) Voldoet de omvang van de omzet voor basis- en milieugerelateerde plustaken (inclusief overhead) aan de vastgestelde geïndexeerde norm van € 16,5 miljoen.

Ja, zie antwoord 9.

a. Zo ja, wat is de capaciteitsverdeling over de verschillende benodigde functies en is minimaal 80% van de medewerkers in vaste dienst?

Ja, er wordt voldaan aan de norm mbt omvang van de omzet. De omzet wordt behaald door het inzetten van 237,3 FTE (gemiddeld aantal FTE stand 1-8-2023) in het primaire proces verdeeld over de volgende functies;

Functies	**Aantal FTE**
Vergunningverleners	45,84
Toezicht&Handhaving	83,26
Juristen	14,79
BOA	2,89
Adviseurs en overig	59,54

Naast de vaste medewerkers is er een flexibele schil van 30,98 FTE; dit is 13% van het totaal aantal FTE dat beschikbaar is voor het primaire proces. Dit voldoet dus aan de norm van minimaal 80% in vaste dienst.

b. Zo nee, zijn er mogelijkheden om aan die omzet te komen door de uitbreiding met milieugerelateerde plustaken door de huidige deelnemers, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria? Of zijn er mogelijkheden om de capaciteit voor basis- en milieugerelateerde taken op te plussen? Beschrijf dit in het pva. Geef

daarbij ook aan welke stappen er worden gezet om 80% van de medewerkers in vaste dienst te krijgen.

Continuïteit

11) Zijn er i.v.m. het efficiënter kunnen werken (o.a. door robuustere overhead) mogelijkheden voor de uitbreiding met niet-milieugerelateerde plustaken, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria?

In 2020 heeft de OMWB een kosteneffectiviteit onderzoek gedaan. Uit het onderzoek kwam een verbeterpotentieel voor efficiency en effectiviteit naar boven; meer doen voor hetzelfde geld. We weten uit analyses dat de komst van de OW een kosten opdrijvend effect heeft op de VTH activiteiten, plus dat er een aantal extra adviestaken richting de OMWB zullen komen. Door te werken aan efficiëntere processen en producten kunnen we ervoor zorgen dat we meer kunnen uitvoeren voor hetzelfde budget en een deel van de kostenstijging kunnen opvangen.

De OMWB is in gesprek met haar eigenaren over het uitbreiden van milieu gerelateerde (plus)taken naar aanleiding van de inhoudelijke ontwikkelingen; klimaatadaptie, circulaire economie, indirecte lozingen. Op dit moment zijn er geen plannen om niet-milieugerelateerde taken toe te voegen aan het werkpakket van de OMWB.

12) Welke afspraken zijn gemaakt in de gemeenschappelijke regeling over het terugnemen van (milieugerelateerde)plustaken?

In de Dienstverlening Overeenkomst die de OMWB heeft met de deelnemers is het vastgelegd dat de deelnemer de verzoektaken elk jaar met 10 procent mag afbouwen ten opzichte van het voorgaande jaar. Indien de deelnemer een groter deel wil afbouwen dat is de opdrachtgever jegens opdrachtnemer verplicht tot vergoeding van de schade.

13) Zijn deze afspraken toereikend om ook bij terugname robuust te kunnen blijven?

    a. Zo ja, waar blijkt dat uit?

In het geval alle deelnemers een beroep zouden doen op de 10% afbouw op verzoektaken, zou dit leiden tot een omzetderving van ca. € 1.000.000 (grondslag Jaarrekening 2022). Mocht deze situatie zich voordoen dan zal primair compensatie via reductie van het inhuurbudget plaats vinden. Inhuur is dusdanig georganiseerd dat afschaling op korte termijn gerealiseerd kan worden. De realisatie op het Inhuurbudget volgens de Jaarrekening 2022 bedroeg € 3.470.000. Het inhuurbudget is daarmee ruimschoots toereikend om robuust te blijven.

b. Zo nee, wat moet er worden geregeld om ook bij terugname robuust te kunnen blijven (opnemen in pva)?

De omgevingsdienst brengt, conform de voorschriften uit de BBV, bij de begroting en de jaarrekening het weerstandsvermogen in beeld. Doel van het weerstandsvermogen is om afdoende algemene reserve te hebben voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers. Er vindt jaarlijks een actualisatie van de bepaling van het weerstandsvermogen plaats, op basis van een actuele risicobeoordeling. Daarbij wordt ook de mogelijke financiële impact van risico's wordt geactualiseerd.

14) Heeft de omgevingsdienste een weerstandsratio van minimaal 0,8?

a. Zo ja, wat is de ratio?

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten wordt bij ieder Planning & Control document een herijking van het weerstandsvermogen gepresenteerd. Bij de beoordeling van het vermogen hanteert de dienst een tweetal normeringen:

- Het weerstandvermogen bedraagt tussen de 4% en 6% van het begrotings-/jaarrekeningtotaal;
- De ratio van het weerstandsvermogen kent in beginsel (minimaal) de kwalificatie 'voldoende' (tussen 1,0 en 1,4) volgens de waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR).

Wanneer aan deze criteria wordt voldaan, wordt het weerstandsvermogen toereikend geacht.
In de OMWB Jaarrekening 2022 is aan beide criteria voldaan; de ratio was 1,1.

b. Zo nee, is expliciet (in de GR of in beleidsregels) vastgelegd dat (bepaalde) risico's worden opgevangen door deelnemers?

c. Zo nee, <u>de dienst voldoet niet aan deze kpi.</u> Opnemen in pva hoe aan weerstandsratio van minimaal 0,8 wordt voldaan danwel beschrijven hoe vastgelegd gaat worden dat risico's worden opgevangen door de deelnemers.

15) Als robuustheid niet te bereiken is met uitbreiding van taken of opplussen van capaciteit, welke mogelijkheden voor fusies zijn er gelet op het voldoen aan de omzetnorm voor basis- en milieugerelateerde plustaken en de vereiste congruentie met het werkgebied? Uitleggen in pva wat de af/overwegingen in dit kader zijn geweest m.n. m.b.t. de congruentie.

Niet van toepassing.

16) Zijn daar al (oriënterende) gesprekken over gevoerd? Graag uitkomsten opnemen in het pva.

17) Wordt met de beoogde fusie voldaan aan alle randvoorwaarden en genormeerde kpi's voor robuustheid?

    a. Zo ja, vul een gecombineerd toetsingskader in.
    b. Zo nee, beschrijf welke andere mogelijkheden er zijn om aan de robuustheidscriteria te kunnen voldoen.

Bijlage 2. Brief IenW naar aanleiding van zelftoets OMWB

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Algemeen Bestuur van Omgevingsdienst Midden West Brabant
T.a.v. de voorzitter en de secretaris
per mail

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid & Milieurisico's

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contact
postbusVTH@minienw.nl

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/372660

Bijlage(n)
1

Datum
Betreft beoordeling zelftoets robuuste omgevingsdienst

Geachte heren Depla en Arbouw,

Allereerst wil ik u hartelijk bedanken voor het tijdig toesturen van de ingevulde toetsingskaders robuuste omgevingsdiensten. Ik heb hiervan kennis genomen en deze beoordeeld. Met deze brief stel ik u op de hoogte van mijn bevindingen.

Met de ondersteuning van het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) zijn de gegevens van alle zelftoetsen geïnventariseerd en geanalyseerd. De stuurgroep en het bestuurlijk overleg van het IBP VTH hebben vervolgens een advies gegeven waarop ik mijn oordeel heb gebaseerd.

In deze brief geef ik een oordeel over de zelftoets van uw omgevingsdienst, ga ik in op de inhoud van het op te stellen plan van aanpak en geef ik aan hoe ik invulling wil geven aan de monitoring en bijsturing in het proces om te komen tot robuuste omgevingsdiensten.

Algemeen beeld
Alle omgevingsdiensten hebben een zelftoets ingevuld. Mijn beeld na het doornemen van de zelftoetsen, de inventarisatie en analyse door het IBP VTH en de overige onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd[1], is dat geen enkele omgevingsdienst op dit moment robuust is. Dit heeft te maken met het ontbreken van voldoende onderbouwing van de gegeven antwoorden dan wel het volledig ontbreken van antwoorden.

Hierbij zie ik grote verschillen tussen de omgevingsdiensten. Er zijn een paar koplopers die naar mijn verwachting op korte termijn kunnen voldoen aan de randvoorwaarden en de kritieke prestatie-indicatoren (kpi's) voor robuuste omgevingsdiensten. Daarnaast is er een grote groep die op een aantal randvoorwaarden of kpi's inzet moet plegen om robuust te kunnen worden. Als laatste zijn er diverse omgevingsdiensten die niet kunnen voldoen aan nagenoeg alle randvoorwaarden of kpi's. Aan deze laatste groep wil ik nogmaals[2] nadrukkelijk vragen om bij de uitwerking van het plan van aanpak het gesprek

[1] Waaronder Omgevingsdiensten in Beeld 2023
[2] Brief met kenmerk IENW/BSK-2023/338645 d.d. 16 november 2023

over een optimale schaalgrootte – mogelijk te bereiken door fusie of opsplitsing – te voeren met de omliggende omgevingsdiensten.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid & Milieurisico's

Datum

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/372660

Oordeel
Op basis van uw aangeleverde gegevens, analyse en advies van het IBP VTH en de resultaten van de genoemde onderzoeken kom ik tot de conclusie dat u op dit moment niet voldoet aan de robuustheidscriteria, randvoorwaarden en bijbehorende kpi's. In onderstaande tabel is per onderdeel een korte samenvatting gegeven.

Begroting in miljoen	kwaliteitscriteria	Innovatiebudget+ agenda	Weerstands- ratio	Opleidings- budget	congruentie
€ 20,8	1	0	1,10	2,00%	1

Uw zelftoets roept de volgende vragen op:
- Ik verzoek u om in het plan van aanpak van alle randvoorwaarden te onderbouwen waarom u wel of niet voldoet.
- Naar aanleiding van uw antwoord op vraag 2, verzoek ik u om de innovatieagenda en het vrij besteedbare budget van minimaal 1% duidelijk uit te werken in uw plan van aanpak.
- U geeft zonder verdere onderbouwing aan dat u een opleidingsprogramma heeft. Ik verzoek u om in het plan van aanpak nader uiteen te zetten waarom het opleidingsprogramma voldoet.
- In uw begeleidende brief geeft u aan dat u niet voldoet aan het loonkostenbudget, maar dat u dit niet opneemt in het plan van aanpak omdat er naast het budget ook tal van andere opleidingen worden geboden. Ik verzoek u daarom om in het plan van aanpak op te nemen waarom deze opleidingen vallen binnen het opleidingsprogramma en of u daarmee de norm van 3% haalt.
- Ik verzoek u, in navolging van de brief van 16 november, en in navolging van het feit dat u niet aan alle robuustheidscriteria voldoet, om ook het antwoord op de vragen 15, 16 en 17 over fusie mee te nemen in uw plan van aanpak.

Tot slot verzoek ik u in het algemeen om in het plan van aanpak op te nemen hoe u gaat voldoen aan de punten waarvan u zelf aangeeft hier niet aan te voldoen.

Ik ontvang graag uiterlijk 1 april 2024 uw plan van aanpak waarin u ingaat op de acties die u de komende tijd uitvoert om robuust te worden.

Inhoud plan van aanpak
Voor het plan van aanpak is geen format opgesteld: voor elke omgevingsdienst is immers maatwerk geboden. Mijn verwachting is dat de koplopers minder werkzaamheden hoeven te verrichten en mogelijk eerder robuust zijn. Daarentegen zullen omgevingsdiensten die momenteel slechts aan een enkele randvoorwaarde of kpi voldoen de volledige twee jaar nodig hebben om alle acties te kunnen uitvoeren.

De werkgroep van het IBP VTH heeft bijgaande checklist (bijlage 1) opgesteld.

Vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid monitor ik het gehele proces van totstandkoming van robuuste omgevingsdiensten. Hierbij stuur ik indien noodzakelijk bij met als doel dat op 1 april 2026 alle omgevingsdiensten robuust zijn. Daarnaast bekijk ik of ik het proces kan faciliteren. Om deze redenen

verwacht ik dat de plannen van aanpak tenminste de volgende onderdelen bevatten:

- onderbouwing van alle gegeven antwoorden op de randvoorwaarden en kpi's;
- omschrijving van de acties per randvoorwaarde en/of kpi's die verricht moeten worden om robuust te zijn;
- een uitgebreide tijdsplanning per kwartaal waarin bovengenoemde acties duidelijk omschreven terugkomen. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt welke tussen- en eindproducten worden voorzien van de acties die de komende twee jaar ontplooid worden om robuust te worden.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid & Milieurisico's

Datum

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/372660

Ondersteuning
Ik ben bereid ondersteuning te bieden gedurende het proces van vorming van robuuste omgevingsdiensten. Indien u ondersteuning wenst, ontvang ik graag een beschrijving van de gewenste ondersteuning. U kunt dit opnemen in het plan van aanpak. Ook gaan mijn ambtenaren graag hierover met u in gesprek in het eerste kwartaal van 2024. In januari a.s. wordt contact met u opgenomen voor het maken van een afspraak. In dit gesprek kunnen we indien gewenst de zelftoets doornemen en de verwachtingen van het plan van aanpak toelichten.

Tenslotte
Het voldoen aan de randvoorwaarden en kpi's is niet het einddoel. Dit heb ik eerder aangegeven in mijn brief van 16 november jl.[3] Alleen het voldoen aan deze ondergrens betekent niet automatisch dat een omgevingsdienst robuust is. Ik benadruk het risico dat door het zelfstandig nastreven van de robuustheidscriteria door iedere omgevingsdienst er dadelijk te veel marginaal robuuste omgevingsdiensten bestaan. Tegelijkertijd constateer ik in de huidige praktijk dat veel omgevingsdiensten nu al moeite hebben om het eigenstandig te kunnen bolwerken. Dit is onwenselijk ook gezien de verwachte toenemende complexiteit van uw belangrijke werk in het VTH-stelsel.

Ik wil u daarom nogmaals nadrukkelijk vragen om bij de uitwerking van uw plan van aanpak, het gesprek over een optimale schaalgrootte - mogelijk te bereiken door fusie of opsplitsing - te voeren met de omliggende omgevingsdiensten.

Voor de borging van de robuustheidscriteria, randvoorwaarden en kpi's onderzoek ik de mogelijkheden om deze op te nemen in wet- en regelgeving.

Ik kijk uit naar uw plan van aanpak op 1 april a.s. en verwacht dat we hiermee met elkaar een belangrijke stap zetten in de versterking van het VTH-stelsel.

Met vriendelijke groet,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. V.L.W.A. Heijnen

[3] Brief met kenmerk IENW/BSK-2023/338645 d.d. 16 november 2023

Bijlage 3. Checklist Plan van Aanpak

Checklist

Checklist voor opstellen plan van aanpak robuustheid voor
Algemene Besturen van omgevingsdiensten

Aan	Bestuurlijk overleg IBP VTH
Van	Directeur IBP VTH
Datum	30 november 2023
Betreft	Voorstel checklist voor opstellen plan van aanpak robuustheid

Aanleiding

- De besturen van de OD's hebben allemaal de toets uitgevoerd op de robuustheidscriteria, eventueel aangevuld met, volgens de IBP VTH werkgroep Robuustheid, ontbrekende of onduidelijke gegevens.
- Het is vervolgens aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan randvoorwaarden en KPI's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak.
- Dit plan van aanpak dient uiterlijk 1 april 2024 door de besturen van de omgevingsdiensten te worden ingediend bij de staatssecretaris van IenW.
- In eerste instantie is besloten dat de plannen van aanpak vormvrij zouden zijn, omdat het toetsingskader de handvatten geeft.
- Vanuit Omgevingsdienst NL is echter de wens geuit om wel een format te maken voor het plan van aanpak. Na bespreking in de werkgroep robuustheid (pijler 1) wordt voorgesteld in plaats van een format een checklist te hanteren.

Uitgangspunten

- De verantwoordelijkheid voor het opstellen van een plan van aanpak ligt bij de besturen. In de checklist zijn de punten opgenomen die minimaal in het plan van aanpak moeten komen. Maar meer mag ook.
- De randvoorwaarden zoals genoemd in de Eindnotitie van de werkgroep van 22 juni 2023 zijn ook opgenomen in de checklist, ook al overlappen deze soms met de KPI's.
- Een reflectie op het toekomstbeeld is opgenomen. Hoe zien de besturen van de OD's de toekomst van hun omgevingsdienst? Wat voor soort type dienst is het dan? Daarbij moeten uiteraard alle pijlers worden betrokken en niet alleen de financiering.
- In de checklist is tevens een koppeling gemaakt met de producten en aanvullende randvoorwaarden van andere pijlers van het IBP VTH.

- Goed opdrachtgeverschap van gemeenten en provincies aan de omgevingsdienst is opgenomen (dit zal binnen de kwaliteitscriteria meegenomen worden).

Doel van de checklist

- Checklist met dezelfde opbouw die besturen van omgevingsdiensten kunnen gebruiken voor het maken van het plan van aanpak.
- Landelijke checklist heeft het bijkomende voordeel dat het verzamelen van data voor onder andere rapportages aan de Tweede Kamer meer uniform is (relatie met pijler 6).

Procedure

- Opstellen van het plan van aanpak op basis van deze checklist.
- Het plan van aanpak laten vaststellen door het Algemeen Bestuur van de betreffende omgevingsdienst.
- Indienen bij de Staatssecretaris van IenW (uiterlijk 1 april 2024). Ter voorbereiding zal door het Ministerie van IenW, in afstemming met de partners in het IBP VTH een beoordelingskader worden ontwikkeld.
- Toetsing van de plannen van aanpak, voorzien van een analyse door het Ministerie van IenW, in afstemming met de partners in het IBP VTH. Besluitvorming in stuurgroep en bestuurlijk overleg IBP VTH (gepland juni 2024).
- De Staatssecretaris van IenW stuurt reactie naar de algemene besturen van de omgevingsdiensten (gepland juli 2024).

Checklist plan van aanpak

1. Inleiding met daarin de door het Algemeen bestuur vastgestelde toets en eventueel andere relevante documenten en besluiten, voorzien van een beschrijving van het proces om te komen tot een bestuurlijk vastgesteld plan van aanpak.

2. Samenvatting van de door het bestuur bij de Staatssecretaris van IenW in oktober 2023 aangeleverde toets van randvoorwaarden en KPI's:
   - Randvoorwaarden (de kruisjestabel).
   - KPI's.

3. Randvoorwaarden

   Geef per randvoorwaarde aan welke maatregelen worden genomen om te voldoen (verplicht voor de randvoorwaarden die niet voldoen en optioneel voor de randvoorwaarden waaraan voldaan wordt):

   - Overdracht van volledig basistakenpakket (BTP).
   - Governance en mandaat van de directeur.
   - Minimale omzet (zie tevens KPI 1) en onderscheid maken tussen Basistakenpakket (BTP), milieugerelateerde plustaken en overige taken (indien niet beschikbaar is onderbouwde schatting mogelijk).

- Zelfstandig voldoen aan alle KPI's voor robuustheid.
- Afspraken en verantwoording over gedeelde taken die bij andere omgevingsdiensten zijn belegd.
- Visie van het AB op toekomst van de omgevingsdienst en governance rondom uitvoering van advisering, vergunningen, toezicht-en handhavingstaken van de bevoegde gezagen. Onderdeel is inzicht geven in hoe de omgevingsdienst en deelnemers gaan voldoen aan de producten en andere randvoorwaarden die in de overige pijlers van het IBP-VTH zijn ontwikkeld (relatie met strafrecht, informatiebeheer, kennisontwikkeling, regionale planning, mandaten en monitoring).

4. Geef per KPI aan welke maatregelen worden genomen om aan de KPI te voldoen (verplicht voor de KPI's die niet voldoen en optioneel voor de KPI's die wel voldoen):

   - KPI 1: de norm van € 16,5 miljoen voor BTP en milieuregelateerde plustaken en minimaal 80% in vaste dienst (opties zijn: uitbreiding met milieugerelateerde plustaken door de huidige deelnemers[1], opplussen capaciteit voor basis- en milieugerelateerde taken of fuseren/opsplitsen[2]).

   - KPI 2: Voldoen aan de kwaliteitscriteria (meest recente set).

   - KPI 3: innovatiekalender en 1% van de begroting besteden aan innovatie.
     De omgevingsdienst moet in staat zijn tijdig en adequaat producten en diensten te ontwikkelen met het oog op toekomstige opgaven. Er dient daartoe voldoende aandacht, capaciteit en budget te zijn voor innovatie. Onder innovatie wordt verstaan: een sterk vernieuwd product (bv. wijze van monitoring), dienst (bv. digitaal inzien van vergunningen), proces (bv. vergunningverlening of digitaal opsporen) of manier van werken (bv. toezicht met behulp van drones). Innovatie mag niet ten laste komen van het primaire proces. Op enig moment worden de ontwikkelde innovaties onderdeel van het primair proces. Uit de (meerjarige) innovatiekalender moet blijken hoe innovatie binnen de organisatie is geagendeerd en georganiseerd.

   - KPI 4: weerstandsratio van ten minste 0,8%.
     De omgevingsdienst brengt, conform de voorschriften uit de BBV, bij de begroting en de jaarrekening het weerstandsvermogen in beeld. Doel van het weerstandsvermogen is om afdoende algemene reserve te hebben voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers. Er vindt jaarlijks een actualisatie van de bepaling van het weerstandsvermogen plaats, op basis van een actuele risicobeoordeling. Daarbij wordt ook de mogelijke financiële impact van risico's geactualiseerd.

   - KPI 4: afspraken over terugname plustaken.

[1] Een mooi voorbeeld dat bijdraagt aan robuustheid is de gezamenlijke keuze van de gemeenten in Drenthe om, met behoud van de lokale autonomie, hetzelfde takenpakket bij de omgevingsdienst in te brengen.
[2] Aandachtspunt bij eventuele fusie is de congruentie met het werkgebied (kpi 6).

Aangeven of er afspraken zijn gemaakt binnen de Gemeenschappelijke Regeling in het geval van het terugnemen van plustaken. Wat zijn de afspraken en op welke wijze zijn deze vastgelegd?

- KPI 5: opleidingsbudget is ten minste 3% van loonsom.

- KPI 5: Business intelligence strategie en unit bestaande uit ten minste 3 FTE (advies).
  De omgevingsdienst beschikt over een business-intelligence (BI) strategie. Die beschrijft onder andere hoe de organisatie gegevens verzamelt, analyseert en benut om beslissingen te nemen en welke ambities men heeft met het beoogde resultaat en hoe dat te realiseren.

- KPI 6: regionale congruentie.

5. Per KPI en randvoorwaarde aangeven welke consequenties dit heeft voor:

   - Personeel in FTE en mogelijk aanpassen van taken en functies.
   - Samenwerking met andere omgevingsdiensten.
   - In geval van intentie tot fusie of opsplitsing: welk pad gevolgd gaat worden om tot fusie of opsplitsing te komen. En of er behoefte is aan financiële ondersteuning vanuit IBP-VTH budget voor het fusie/splitsingsproces.
   - Financiële consequenties voor deelnemers (tijdelijk en structureel).
   - Gevolgen voor de GR, governance en andere (juridische) gevolgen.

6. Verzamelstaat van alle KPI's en randvoorwaarden.
   Voorzien van een stappenplan en deadlines per KPI (implementatie is volledig gereed vóór 1 april 2026).
   Overzicht van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij de uitvoering van het plan van aanpak (wat doet de omgevingsdienst, wat wordt van eigenaren / opdrachtgevers en van samenwerkingspartners (bv Omgevingsdienst NL) verwacht?).

7. Wijze van besluitvorming
   - Aangeven welke (proces)stappen en besluiten noodzakelijk zijn om tot besluitvorming te komen bij alle betrokken partijen in de uitvoering van het plan van aanpak en hoe past dat binnen de reguliere cycli naar begrotingen, etc.

8. Monitoring
   - Aangeven hoe en met welke frequentie gaat het bestuur de implementatie van het PvA monitoren en daarover rapporteren aan raden, staten, DB/AB en Ministerie van IenW.
   - Aangeven welke momenten zijn voorzien om bij te sturen en welke partijen (bijvoorbeeld provincie, Ministerie IenW) daarin een rol spelen.

Bijlage 4. Strategische agenda OMWB

			2024	2025
NOVI	Milieukwaliteit & gezondheid	Milieugezondheidrisico	SLA (verkenning)	SLA (implementatieplan)
			ZZS (strategische koers bepalen)	ZZS (implementatieplan)
			Gezondheid (verkenning)	Gezondheid (implementatieplan)
	Veiligheidsrisico's	Milieurampen	Brandveiligheid (implementatieplan)	Brandveiligheid (implementatie)
	Klimaat	Emissies	Klimaatadaptatie (implementatie pilot)	Klimaatadaptatie (implementatie(plan))
		Hitte & Droogte		
		Wateroverlast		
	Natuurlijke systemen	Bodem & Ondergrond		
		Grondwater		
		Oppervlaktewater	KRW (verkenning)	KRW (implementatieplan)
		Stilte & Duisternis		
	Natuur	Biodiversiteit		Biodiversiteit (verkenning)
		Natuurgebieden	Stikstof (implementatie landelijk/prov beleid)	Stikstof (implementatie landelijk/prov beleid)
		Verbondenheid		
		Soorten & Habitats		
	Landschap & openbare ruimte	Waardevolle landschappen	Bodem en watersturend (verkenning)	Bodem en watersturend (implementatie)
		Openbare ruimte		
	Natuurlijke hulpbronnen		Circulaire economie (strategische koers bepalen)	Circulaire economie (implementatieplan)
			Energietransitie (strategische koers bepalen en implementatie landelijk beleid CO2 reductie werkgebonden mobiliteit)	Energietransitie (implementatieplan)
Organisatie	HRM			
			IBP pijler 4 (verkenning)	IBP pijler 4 (implementatie)
	IV			
			Programma Datagedreven werken (DGW)	Programma Datagedreven werken (DGW)
			GIS (implementatieplan)	GIS (implementatie)
			Informatiebeveiliging	
			IBP pijler 3 (verkenning)	IBP pijler 3 (implementatie)
	Financiën		IBP pijler 1 (verkenning)	IBP pijler 1 (implementatie)
				Financiële positie deelnemers (verkenning)
			MWB norm (verkenning)	MWB norm (implementatie)
	Kwaliteit		IBP pijler 6	
			Programma VGNB	
			Doorontwikkeling organisatiemodel OMWB (verkenning	Doorontwikkeling organisatiemodel OMWB (verkenning)
			Onderzoek kennismanagement	
	Facilitair/dienstverlening		Reductie CO2 voetafdruk OMWB (verkenning)	Reductie CO2 voetafdruk OMWB (implementatie)
	Communicatie			
VTHKA	V		AADV (implementatieplan)	AADV (implementatie)
	T			
	H		IBP pijler 5 (verkenning)	IBP pijler 5 (implementatie)
	K		Programma OW (implementatie)	
	A		IBP pijler 2 (verkenning)	IBP pijler 2 (implementatie)
Samenwerking			Samenwerking partners (verkenning)	

Bijlage 5. Mijlpalen en tijdsplan plan van aanpak KPI innovatie

Actiepunt	**Deelactiviteiten**	**Realisatiedatum**
Onderbrengen strategische agenda in kadernota binnen P&C cyclus	*Evaluatie eerste aanzet opname strategische agenda in kadernota*	01-10-2024
	Uitwerken voorstel inhoud en positie strategische agenda in kadernota binnen P&C cyclus	01-02-2025
	Besluitvorming omtrent voorstel strategische agenda in kadernota binnen P&C cyclus	01-06-2025
	Implementatie strategische agenda in kadernota in P&C cyclus van 2027	01-03-2026
Meerjarig collectieve taken programma	*Uitwerken van een concept meerjarig collectieve taken programma gekoppeld aan de strategische agenda om beeld te geven van de inhoud en als input voor besluitvorming*	31-12-2024
	Ontwerpen van het nieuw (besluitvorming)proces omtrent invulling van het meerjarig collectieve taken programma	31-12-2024
	Afspraken maken over de spelregels omtrent het inzetten van de financiële middelen uit het werkprogramma collectieve taken	31-12-2024
	Besluitvormingsproces over inhoud, proces en financiële spelregels van een meerjarig collectieve taken programma	01-06-2025
	Uitvoeren nieuwe proces en collectieve taken programma voor het werkprogramma van 2027	01-03-2026

Tijdslijn activiteiten plan van aanpak KPI innovatie

JAAR		2024				2025				2026			
Onderbrengen strategische agenda in kadernota binnen P&C cyclus	*Evaluatie eerste aanzet opname strategische agenda in kadernota*												
	Uitwerken voorstel inhoud en positie strategische agenda in kadernota binnen P&C cyclus												
	Besluitvorming omtrent voorstel strategische agenda in kadernota binnen P&C cyclus												
	Implementatie strategische agenda in kadernota in P&C cyclus van 2027												
Meerjarig collectieve taken programma	*Uitwerken van een concept meerjarig collectieve taken programma gekoppeld aan de strategische agenda om beeld te geven van de inhoud en als input voor besluitvorming.*												
	Ontwerpen van het nieuw (besluitvorming)proces omtrent invulling van het meerjarig collectieve taken programma												
	Afspraken maken over de spelregels omtrent het inzetten van de financiële middelen uit het werkprogramma collectieve taken												
	Besluitvormingsproces over inhoud, proces en financiële spelregels van een meerjarig collectieve taken programma												
	Uitvoeren nieuwe proces en collectieve taken programma voor het werkprogramma van 2027												